

CSENDEK

FERENCZY MÚZEUMI
CENTRUM

DEIM
PÁL

Deim Pál a *Minden értelmetlenül meghalt ember emlékére* című szoborral Nagyatádon, 1980 körül |
Pál Deim and his statue *In Memory of Those Who Died in Vain* at Nagyatád around 1980
Fotó | Photo: Deim Péter

Deim Pál (1932-2016) a hatvanas években induló magyar neoavantgárd képzőművészet kiemelkedő alakja. Művészete egyedi módon egyesíti a nyugat-európai modernista festészeti hagyományt a szentendrei és szerb ortodox motívumvilággal, valamint a geometrikus absztrakciót az emberközpontú, érzelmes kifejezőmóddal. Életműve, amelyben néhány jellegzetes motívum segítségével kutatja az emberi tapasztalat alapkérdéseit, sajátos metszetét adja kora kelet-közép-európai művészetének.

A hatvanas évek elején végezte el a Képzőművészeti Főiskolát, amely abban az időben a szocialista realista esztétikai elvek követését várta el hallgatóitól. Deim Pál és több diáktársa azonban a nyugati modernizmus és a hazai avantgárd művészet iránt érdeklődött, így önképző körbe szerveződve, önállóan tájékozódtak a nehezen hozzáférhető forrásokból, illetve felkeresték a hatalom által háttérbe szorított alkotókat, például Kassák Lajost, Korniss Dezsőt, Gyarmathy Tihamért. A csoportra, amelynek magját Bak Imre, Deim Pál, Hortobágyi Endre, Molnár Sándor és Nádler István alkották, Zuglói Körként utal a művészettörténetírás, mert többnyire Molnár zuglói lakásán találkoztak. E szellemi közeg mellett a szentendrei festészeti hagyományok, elsősorban Barcsay Jenő és Vajda Lajos művészete hatott Deim Pál korai alkotói korszakára, amely 1968-ra zárult le a *Csend* és a macedóniai *Prilepben készült Feljegyzések egy kolostorban* című sorozatokkal.

A hetvenes évekre kialakult Deim Pál sajátos geometrikus absztrakt művészete, amely néhány motívumban kristályosodott ki (bábúfigura, falak, ablakkeretek, sematikus cseppek). Érett alkotói korszakában központi problémává vált a „térszervezés”, és ez nemcsak fest-

ményein mutatkozott meg (pl. *Építészet I-III.*), hanem plasztikus alkotásain, köztéri pályaművein és emlékműtervein is. Különböző műfajú munkái egymást inspirálták, számos anyaggal és technikával kísérletezett, valamint több olyan alkotótelep és pályázat résztvevője volt, amelyek köztetek élhetőbbé tételét és dekorálását célozták kreatív megoldásokkal.

Művészete az organikus és geometrikus kifejezési módok izgalmas ötvözete, amely lehetővé teszi elvont tartalmak megfogalmazását, ugyanakkor a bábúfigurának köszönhetően érzelmi töltetű marad. Ez leginkább a nyolcvanas évek erotikus témájú művei esetében érzékelhető, amelyek Deim Pál szándéka szerint „szentképeként” reprezentálják a szerelem és a termékenység misztériumát. Életművének kiemelkedő fontosságú műegyüttese, a *Golgota* változatai az absztrakt és emberközpontú ábrázolásmódok talán legtisztább szintézisét tükrözik. A kilencvenes években további érdekes fordulatok következtek be művészetében, mígnem egy színes és dekoratív időszak után egyre komorabbá váltak művei. Élete utolsó időszakában újra előtérbe került a tér problémája, és utolsó munkái az összegzés, az elmúlással való szembenézés igényét tükrözik.

Ha egyetlen szóban kellene összefoglalni Deim Pál munkásságának lényegét, talán a „csend” fogalma lenne erre a legalkalmasabb. Korai, a szentendrei és pravoszláv motívumokat felhasználó munkáit spirituális csend övezi, amit a téralakítás problémájának elmélyült tanulmányozása vált fel. Bár erotikus témájú képei és élénk színű, idős kori művei kicsit „zajossá” válnak, a „csend” különböző aspektusai áthatják közel hat évtizedes alkotói pályája vissza-visszatérő toposzait.

Kiemelkedőek az áldozathozatal és a gyász témáját feldolgozó festmények és emlékművek, illetve az élet folytonosságáról és az elmúlásról alkotott narratívákat kutató, kontemplatív alkotások.

A művész születésének kilencvenedik évfordulója alkalmából megrendezésre kerülő kiállítás életművének friss szempontú áttekintésére vállalkozik. Az alkotói korszakok ismertetése mellett nagy hangsúlyt kap Deim Pál sajátos motívumhasználatának és absztrakciójának elemzése, valamint a téralakítás kérdésköre mind a festmények és plasztikák, mind a köztéri művek vonatkozásában. A tárlat és a hozzá kapcsolódó katalógus igyekszik kitérni életének és munkásságának legfontosabb állomásaira, hogy minél teljesebb képet alkosson művészi és emberi gondolkodásmódjáról.

DEIM Pál:
Golgota | Golgotha, 1989,
aranyozott fa | gilded wood,
40 × 25 × 20,5 cm,
Deim Pál hagyatéka | Pál Deim's estate

DEIM Pál:
Csend I. | Silence I, 1968,
papír, tempera | paper, tempera,
59 x 84 cm,
Deim Pál hagyatéka | Pál Deim's estate

Pál Deim (1932-2016) was an outstanding figure of the Hungarian neo-avantgarde art that emerged in the sixties. His art uniquely combines the Western European modernist painting tradition with the world of Szentendre's and Serbian Orthodox motifs, and it fuses geometric abstraction with a human-centered, emotional mode of expression. His oeuvre, in which he explores the fundamental questions of human experience through a few characteristic motifs, provides a unique cross-section of the East-Central European art of his time.

He graduated from the Academy of Fine Arts in the early sixties, in times when art institutions required that students follow socialist realist aesthetic principles. However, Pál Deim and some of his fellow students were interested in Western modernism and Hungarian avantgarde art, so they organized themselves into a circle to independently study suppressed sources, and to visit artists marginalized by the official institutional system, such as Lajos Kassák, Dezső Korniss, Tihamér Gyarmathy. The group, whose core consisted of Imre Bak, Pál Deim, Endre Hortobágyi, Sándor Molnár and István Nádler, is referred to in art history as the Zugló Circle, because they mostly met at Molnár's apartment in Zugló, Budapest. In addition to this intellectual milieu, the painting traditions of Szentendre, primarily the art of Jenő Barcsay and Lajos Vajda, influenced Pál Deim's early painting, which concluded in 1968 with the series *Silence and Notes in a Monastery* made in Prilep, Macedonia.

Pál Deim's peculiar geometric abstract art, centered around a few motifs (figure resembling a human silhouette, walls, window frames, schematic drops),

culminated in the seventies. The "organization of space" became a core issue in his mature creative period, which marked not only in his paintings (e.g., *Architecture I-III*), but also his three-dimensional designs and memorial plans. His works of different genres inspired one another, as he experimented with several materials and techniques. Furthermore, he was a participant in a number of workshops and contests aimed at making public spaces more liveable and decorating them with creative solutions.

His art is an intriguing combination of organic and geometric modes of expression, which enables the articulation of metaphysical contents, at the same time, it remains emotionally charged due to the human-like figure. This is most noticeable in case of works with erotic themes from the eighties, which represent the mystery of love and fertility as "sacred images," according to Pál Deim's intention. An outstanding series of his oeuvre, the versions of *Golgotha*, reflect perhaps the purest synthesis of abstract and human-centered approaches. Further interesting turns occurred in his art during the nineties, until after a colorful and decorative period, his works became increasingly solemn. The issue of space came to the fore again in the last phase of his career, and his last works reflected the intention to summarize and confront the passing of time.

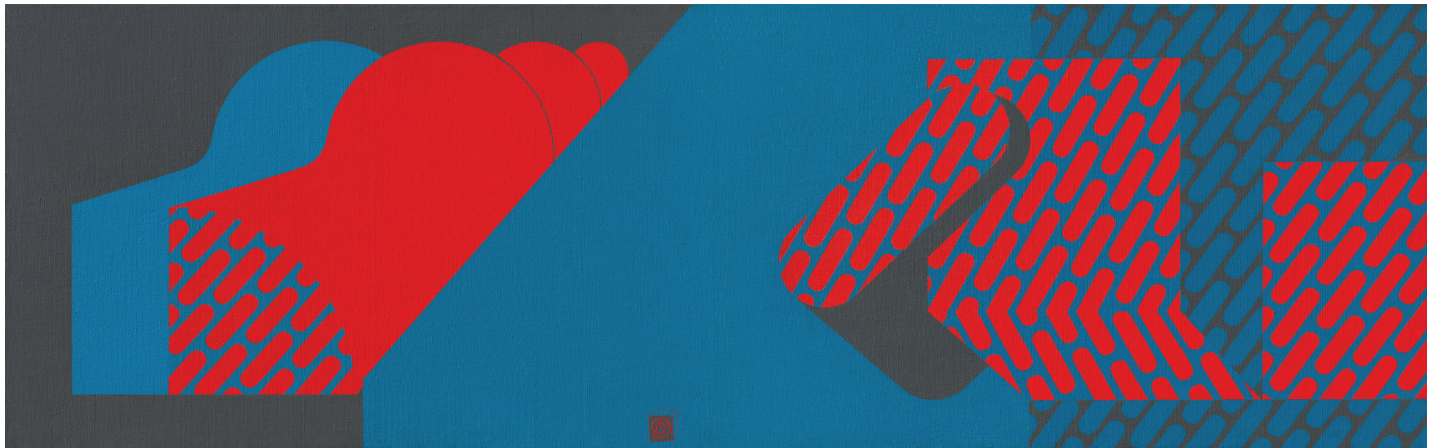
If the essence of Pál Deim's works had to be summed up in a single word, perhaps the concept of "silence" would be the most appropriate. His early paintings using local motifs are surrounded by spiritual silence, and a thorough study of space marks his artistic approach afterwards. Although his erotically themed pictures and brightly coloured later works become a bit "noisy,"

various aspects of "silence" pervade the recurring topics of his creative career of almost six decades. His paintings and memorials engaging in the themes of sacrifice and mourning, as well as contemplative works exploring narratives about the continuity of life and passing away, are outstanding.

The exhibition commemorates the 90th anniversary of Pál Deim's birth, and it undertakes to review his oeuvre from a fresh perspective. Alongside his creative periods, it places emphasis on the analysis of his specific mode of abstraction and the concept of space in relation to his paintings, sculptures, as well as public works. The exhibition and the accompanying catalog aspire to cover the most important stages of his life and career to create a detailed portrait of him both as an artist and a person.

DEIM Pál:
Kinyílt tér | Open Space, 2006,
vászon, akril | canvas, acrylic,
100 × 70 cm,
Modern Képtár – Vass László Gyűjtemény |
Modern Art Gallery – László Vass Collection

DEIM Pál:
Építészeti III. | Architecture III, 1974,
vászon, olaj | oil on canvas,
74 x 240 cm,
Ferenczy Múzeumi Centrum |
Ferenczy Museum Center

A KIÁLLÍTÁSHOZ KAPCSOLÓDÓ PROGRAMOK

OKTÓBER 15. SZOMBAT 18:00

Kiállítás megnyitó

Megnyitja: Kolozsváry Marianna művészettörténész
Közreműködik: Takács Ábel – a Vujicsics Tihamér Alapfokú
Művészeti Iskola csellista növendéke

OKTÓBER 21. PÉNTEK 14:00

Szenior Péntek 55+

Zám Mária művészetterapeuta alkotófoglalkozása
Regisztráció: regisztracio@muzeumicentrum.hu
Belépőjegy: 2000 Ft / fő.

OKTÓBER 22. SZOMBAT 15:00

Kurátori tárlatvezetés Deim Réka művészettörténésszel
Belépőjegyvel látogatható.

OKTÓBER 26. SZERDA 17:00

Katalógusbemutató | Irók Boltja

Az albumot bemutatják:
Andrási Gábor, Deim Réka, Kertész László, Szeifert Judit
Moderátor: Uhl Gabriella művészettörténész
Budapest, Andrássy út 45.

NOVEMBER 3. CSÜTÖRTÖK 17:00

Tárlatvezetéssel egybekötött katalógusbemutató
a kiállítás kurátoraival Danka Zsófia
és Deim Réka művészettörténészekkel
Belépőjegyvel látogatható.

NOVEMBER 17. CSÜTÖRTÖK 17:00

Tárlatvezetés Kolozsváry Marianna művészettörténésszel
Belépőjegyvel látogatható.

NOVEMBER 27. VASÁRNAP 17:00

Múzeumi Mesék 18+ | Önismereti foglalkozás
Nagy Luca meseterapeutával
Belépőjegyvel látogatható.

DECEMBER 10. SZOMBAT 16:00

Időutazás

Deim Pál univerzuma ritkán látott filmek tükrében
Belépőjegyvel látogatható.
Helyszín: Ferenczy Múzeum – Szentendre terem

DECEMBER 17. SZOMBAT 17:00

Farkas Ádám szobrászművész szubjektív
történetmesélős tárlatvezetése
Belépőjegyvel látogatható.

DECEMBER 18. VASÁRNAP 10.00

Családi nap

Szitaworkshop kreatív foglalkozás felnőtteknek
és gyerekeknek egyaránt
A foglalkozás díja: 1500 Ft/vásztontáska
A férőhelyek száma korlátozott.
Regisztráció:regisztracio@muzeumicentrum.hu

- A rendezvények előzetes regisztrációval (regisztracio@muzeumicentrum.hu) látogathatóak.
- **Jegyvásárlás:** a helyszínen (pénztárzárás 17:30) vagy a jegymester.hu oldalon.
- **Éves bérleteink elérhetők:** a múzeumi pénztárakban, jegymester.hu-n és a szentendrei Tourinform irodában.
- **Hírlevél feliratkozás** (hírek, programok, érdekességek a Ferenczy Múzeumi Centrum életéből): www.muzeumicentrum.hu.
- A programváltoztatás jogát fenntartjuk!
- **A programok helyszíne:** MűvészetMalom, Szentendre, Bogdányi utca 32.

A broszúra a Deim Pál: Csendek című kiállítás
alkalmából készült.

Ferenczy Múzeumi Centrum, Szentendre,
2022. október 16. – 2022. december 18.

This brochure was published on the occasion
of the exhibition entitled Pál Deim: Silences
Ferenczy Museum Center, Szentendre,
16 October 2022 – 18 December 2022

Kiadja | Publisher Ferenczy Múzeumi Centrum

Felelős kiadó | Publication overseen by PROSEK Zoltán

Kurátor | Curator DEIM Réka

Grafikai terv | Graphic design KISS Krisztina Noémi

Angol fordítás | English translation DEIM Réka

Fotó | Photo DEIM Balázs, DEIM Péter

Nyomda | Press Pannónia Nyomda Kft.

A borítón | on the cover

Deim Pál: Csend I. 1968, papír, tempera, 59 x 84 cm |

Silence I, 1968, paper, tempera, 59 x 84 cm

© szerzők | The authors

© fordítók | The translators

© Ferenczy Múzeumi Centrum, 2022

A broszúra szerzői jogilag védett. A kiadó előzetes írásos
hozzájárulása nélkül részleteiben sem reprodukálható. |
All rights reserved. No part of this brochure can be reproduced
without express written permission from the publisher.

A kiállítás csütörtöktől vasárnapig
10 és 18 óra között látogatható.

The exhibition is on view from Thursday
to Sunday from 10 am to 6 pm.

FERENCZY MÚZEUMI
CENTRUM

SZENTENDRE
2022

Infó: +36 20 779 6657 | info@muzeumicentrum.hu
www.muzeumicentrum.hu | [f](https://www.facebook.com/ferenczymuzeumicentrum) /ferenczymuzeumicentrum
[@ muzeumicentrum](https://www.instagram.com/muzeumicentrum) | [y](https://www.youtube.com/ferenczymuzeumicentrum) ferenczymuzeumicentrum

#DEIMPAL #CSENDEK #SILENCES
#MUZEUMICENTRUM #SZENTENDRE